

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen

Socialvårdsbyrån, S2

Närvarande

VT - HJ - TE - AHJ - AH - FK - AR - CW

Frånvarande

Justerat

Omedelbart

Ordförande

Lantråd

Veronica Thörnroos

Föredragande

Minister

Annette Holmberg-Jansson

Protokollförare

Specialsakkunnig

Tove Nylund

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 2

Lagtingets begäran om yttrande över republikens presidents framställning till Ålands lagting om lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om indragning av barn i väpnade konflikter och förordning om ikraftträdande av det fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om indragning av barn väpnade konflikter och om ikraftträdande av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i det fakultativa protokollet som hör till området för lagstiftningen.

ÅLR 2020/8188

131 S2

Landskapsregeringen beslöt tillstålla lagtinget ett yttrande i enlighet med **bilaga S220P02.**

Till Ålands lagting

Landskapsregeringens yttrande

över framställning från republikens president om lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om indragning av barn i väpnade konflikter och republikens presidents förordning om ikraftträdande av det fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om indragning av barn i väpnade konflikter och om ikraftträdande av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i det fakultativa protokollet som hör till området för lagstiftningen.

- Republikens presidents framställning nr 17/2019–2020

Enligt 31 § 2 mom. lagtingsordning för Åland ska landskapets talman utan dröjsmål översända till landskapsregeringen för yttrande en begäran från presidenten om lagtingets bifall till ikraftträdande av en internationell förpliktelse. Landskapsregeringen ska behandla ett sådant ärende i skyndsam ordning. Till landskapsregeringen har den 20 oktober 2020 inkommit lagtingets talmans begäran om landskapsregeringens yttrande över republikens presidents framställning nr 17/2019–2020.

Konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen) antogs av FN:s generalförsamling år 1989. År 2000 antogs två fakultativa protokoll till barnkonventionen; om indragning av barn i väpnade konflikter samt om försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi. År 2011 antog FN:s generalförsamling ytterligare ett fakultativt protokoll om ett klagomålsförfarande.

Finland ratificerade barnkonventionen år 1991, och har sedermera ratificerat samtliga tre fakultativa protokoll år 2002, 2012 och 2015.

Ålands landsting gav sitt bifall till barnkonventionen år 1991, och därefter har lagtinget gett sitt bifall till två av de fakultativa protokollen. Det fakultativa protokollet om indragning av barn i väpnade konflikter tillställdes dock aldrig lagtinget för bifall, eftersom det i riket bedömdes att samtliga bestämmelser i protokollet var att hänföra till rikets lagstiftningsbehörighet.

Syftet med det fakultativa protokollet om indragning av barn i väpnade konflikter är att åstadkomma ett ännu effektivare skydd av rättigheterna i barnkonventionen. Bland annat ska alla personer under 18 år ha ett bättre skydd mot att bli indragna i väpnade konflikter och förhindras att delta i direkta fientligheter. Konventionsstaterna ska även verka för att förhindra tvångsrekrytering av personer under 18 år till väpnade styrkor.

Ur regeringens proposition (RP 242/2001 rd) om godkännande av det fakultativa protokollet framgår att protokollet gäller väpnade konflikter, för vilka Finland har allmän värnplikt. I propositionen konstateras att med stöd av 12 § självstyrelselagen för Åland är dock den som har hembygdsrätt på Åland befriad från beväringstjänst. För Ålands del anges att invånarna i landskapet utgör ett undantag i värnpliktsfrågor, varför lagtingets bifall till protokollets bestämmelser sålunda inte inhämtades.

I samband med att landskapsregeringen i mars 2019 lämnade ett utlåtande till utrikesministeriet gällande utkastet till Finlands kombinerade femte och sjätte rapport gällande konventionen om barnets rättigheter och dess fakultativa protokoll om indragning av barn i väpnade konflikter, uppmärksammade landskapsregeringen att det fakultativa protokollet även förefaller innehålla vissa bestämmelser som omfattas av landskapets behörighetsområde enligt självstyrelselagen för Åland.

Landskapsregeringen kontaktade utrikesministeriet för att diskutera frågan, varefter det konstaterades att bestämmelserna i det fakultativa protokollet tidigare torde bedömts för snävt, och att det fakultativa protokollet de facto innehåller bestämmelser som rör exempelvis hälso- och socialvård. Enligt bestämmelserna i det fakultativa protokollet ska konventionsstaterna vidta alla möjliga åtgärder för att säkerställa att personer inom deras rättskipningsområde som rekryteras eller används i fientligheter i strid med protokollet hemförlovas eller på annat sätt frigörs från tjänst. Konventionsstaterna ska om nödvändigt ge dessa personer allt tillbörligt bistånd för deras fysiska och psykiska rehabilitering och återanpassning i samhället. För Ålands del kan det handla om situationer där personer återvänder från väpnade konflikter utanför Finland och som kan placeras på Åland och är i behov av tillbörligt bistånd för deras psykiska och fysiska rehabilitering och återanpassning i samhället.

Landskapsregeringen understöder innehållet och målsättningen med det fakultativa protokollet, och ska om nödvändigt verka för att ge personer som återvänder från väpnade konflikter all den hjälp och det stöd som behövs för deras fysiska och psykiska rehabilitering samt återanpassning i samhället.

Landskapsregeringen konstaterar att det fakultativa protokollet inte innehåller bestämmelser som står i strid med självstyrelselagen. De bestämmelser i det fakultativa protokollet som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet föranleder inga lagändringar för landskapets del.

Landskapsregeringen ser inga hinder för att lagtinget ger sitt bifall till att lagen och förordningen träder i kraft på Åland till de delar protokollet faller inom landskapets behörighet.

Mariehamn den 10 december 2020

Lantråd

Veronica Thörnroos

Minister

Annette Holmberg-Jansson